

Vastaanottaja:
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, kirjaamo
kirjaamo@pohjois-karjala.fi

Asia: lausunto Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040 2. vaiheen (energia ja maisemat) kaavaluonnoksesta

BirdLife Suomi ry ja Pohjois-Karjalan lintutieteellinen yhdistys ry lausuvat kaavaluonnoksesta seuraavaa. Keskitymme lausunrossamme erityisesti tuulivoimaan.

Maakunnallisesti tärkeät lintualueet

Kaava-aineistoista ei käy selkeästi ilmi, onko Pohjois-Karjalan lintutieteellisen yhdistys ry:n vuonna 2014 julkaisemaa selvitystä *“Pohjois-Karjalan maakunnallisesti tärkeät lintualueet”* hyödynnetty kaavatyössä. Raporttia ei mainita kaavaselostuksen lähdeluettelossa. Raportti esittelee varsin ajantasaiset tiedot maakunnan tärkeimmistä lintualueista niin pesivän kuin levähtävänkin linnuston osalta. Selvitys ja tärkeiden alueiden rajaukset on koottu maakunnallisesti tärkeät lintualueet - verkkosivulle: <https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet/maali/yhdistysten-maali-raportit/>

Kaava-aineistosta ei käy ilmi, että kaavaprosessissa olisi tuotettu jokin kattavampi tai laadullisesti parempi maakunnallisesti tärkeiden lintualueiden selvitys, jonka perusteella Pohjois-Karjalan maakunnallisesti tärkeät lintualueet —selvitys voitaisiin jättää kaavassa huomioimatta.

Maakunnallisesti tärkeisiin lintualueisiin viitataan pariin otteeseen kaavaluonnoksen liitteessä 1 (Tuulivoima-alueiden kohdekortit) ja epäselvästi myös sen lähdeluettelossa. Kaikkien tuulivoima-alueiden osalta lähistöllä sijaitsevia maakunnallisesti tärkeitä lintualueita ei kuitenkaan mainita, joka viittaa siihen, että alueita ei ole systemaattisesti huomioitu. Tämä on vakava luonnon monimuotoisuuden säilymistä heikentävä puute.

On välttämätöntä, että maakunnallisesti tärkeät lintualueet huomioidaan kaavatyössä systemaattisesti. Kehotamme maakuntaliittoa myös päivittämään kaavaselostuksen ja liitteen 1 tiedoilla siitä, miten em. selvitystä on kaavatyössä käytetty.

Tuulivoiman linnustonselvitykset

Kaava-aineistosta ei käy kunnolla ilmi, millaisia selvityksiä tuulivoiman linnusto- ja luontovaikutuksista alueelle on tekeillä. Kaavaselostuksen tuulivoimaa koskevassa osiossa mainitaan, että parhaillaan on käynnissä konsulttiselvitys täydentämään tuulivoiman kohdekortteja ja vaikutusarviointia, mutta selvityksen sisältöä ja tavoitteita ei kuvata tarkemmin.

Huomautamme, että koko maakuntaa koskevat tuulivoimaselvitykset ja vaikutusten arviointi on tehtävä nyt tuulivoiman sijoittamista ohjaavan maakuntakaavan laadinnan yhteydessä. Pohjois-Karjalan harvaan asuttujen alueiden linnusto tunnetaan puutteellisesti, ja ilman riittäviä selvityksiä tuulivoimaa saatetaan ohjata alueille, joilla sen vaikutukset heikentävät kohtuuttomasti luonnon monimuotoisuutta, tai alueille, jotka paljastuvat tarkemmissa selvityksissä tuulivoimatuotannolle soveltumattomiksi.

Edellytämme Pohjois-Karjalan liittoa tekemään asianmukaiset selvitykset tuulivoimalle herkkien lajien, kuten maakotkan, huuhkajan sekä hiiri- ja mehiläishaukan osalta. Ilman selvitystä kaavan vaikutusten arviointia ei pystytä tekemään. Selvityksen tulee kattaa myös yhteisvaikutusten ja kumuloituvien vaikutusten arviointi, sillä ainoa taso, jossa ne voidaan kunnolla arvioida, on maakuntakaava.

Selvityksistä on hyötyä myös yleiskaavoitukselle ja niiden tekemistä edellytetään myös laissa. Osana selvityksiä tulee hyödyntää aktiivisesti alueelta jo kerättyä linnustotietoa, erityisesti Pohjois-Karjalan lintutieteellisen yhdistyksen havaintoarkistoa. Yhdistys osallistuu mielellään kaavatyöhön.

Tuulivoiman kaavamääräykset

Kaavaluonnos mahdollistaa merkitykseltään paikalliseksi katsottavien (alle kahdeksan teollisen kokoluokan tuulivoimalan kokonaisuus) tuulivoimalahankkeiden toteuttamisen kaavassa tuulivoimatuotannolle varattujen alueiden ulkopuolelle. Emme pidä ratkaisua perusteltuna, ja esitämme sen sijaan maakuntakaavassa käytettäväksi tuulivoimaloiden tehoa seudullisen voimalahankkeen raja-arvona esitetyn voimaloiden lukumäärän sijaan. Raja-arvoksi esitämme 10 MW. Näin tuulivoimatuotanto ohjautuu varmemmin kaavassa tuulivoimalle varatuille alueille, jotka on myös arvioitu tuulivoimalle parhaiten soveltuviksi. Rajoitus lisää rakentamisen ennustettavuutta, vähentäisi haitallisia odottamattomia vaikutuksia ja parantaisi tuulivoiman yleistä hyväksyttävyyttä.

Esitämme lisäksi tuulivoimaa koskevan suunnittelumääräyksen muuttamista myös luonnon monimuotoisuuden huomioivaan muotoon. Esitämme nykyisen muotoilun:

“Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota tuulivoimala-alueiden ympäristövaikutuksiin, erityisesti maisema- ja meluvaikutuksiin sekä puolustusvoimien toiminnalle aiheutuviin vaikutuksiin.”

muuttamista muotoon:

“Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota tuulivoimala-alueiden ympäristövaikutuksiin, erityisesti maisema-, linnusto- ja meluvaikutuksiin sekä puolustusvoimien toiminnalle aiheutuviin vaikutuksiin.”

Kohdekohtaisia huomioita tuulivoiman sijoittumisesta

Alle on yksilöity tunnettuihin linnustollisiin arvoihin perustuvia muutosehdotuksia kaavaluonnoksessa tuulivoimalle osoitettuihin alueisiin.

Uimaharju, Joensuu

Kohdekortissa ei ole mainintaa alueen länsipuolella sijaitsevasta Koidanlammen maakunnallisesti tärkeästä lintualueesta. Koidanlampi on merkittävä vesilintujen keväinen levähdysalue. Maininta alueesta tulee lisätä kohdekorttiin ja tuulivoima-alueen rajausta tulisi supistaa muutonaikaisen levähtävän linnuston häirinnän välttämiseksi alueen länsi- ja lounaisosasta.

Suuri Piilovaara – Rontsa, Juuka

Kohdekortissa ei ole mainintaa alueen eteläpuolella sijaitsevasta maakunnallisesti tärkeästä lintualueesta Matara, Kuohusuot. Maininta alueesta tulee lisätä kohdekorttiin. Tämän melko luonnontilaisen suoalueen pesimälajistoon kuuluvat muun muassa vaarantunut taigametsähänhi ja kaakkuri, jotka ovat kumpikin ilmeisesti tuulivoimahäiriölle pesimäaikana herkkiä lajeja. Tuulivoima-alueen rajausta tulisi supistaa eteläreunasta pesimälinnuston häirinnän välttämiseksi.

Vaikkojärvi, Juuka

Kohdekortissa ei ole mainintaa alueen kaakkoispuolella sijaitsevasta maakunnallisesti tärkeästä lintualueesta Matara, Kuohusuot. Tuulivoima-alue sijoittuu hyvin lähellä MAALI-aluetta. Todennäköisten haitallisten linnustovaikutusten takia tuulivoiman kaavoittamisesta alueelle tulisi luopua kokonaan.

Sokojärvi, Lieksa

Toisin kuin kohdekortissa esitetään, Patvinsuon kansainvälisesti tärkeä lintualue (Important Bird and Biodiversity Areas, IBA-alue) sijaitsee alle kahden kilometrin päässä tuulivoima-alueen itäreunasta. IBA-alueen rajausta noudattaa Patvinsuon kansallispuiston rajausta. Tämä tulee päivittää kohdekorttiin.

Lisäksi tuulivoimalle kaavoitettua aluetta tulisi supistaa itäosastaan reilusti linnustolle haitallisten vaikutusten välttämiseksi. Tämä palvelisi myös Patvinsuon kasvavaa virkistyskäyttöä.

Korpivaara, Liperi

Kohdekortissa ei ole mainintaa alueen koillispuolella sijaitsevasta maakunnallisesti tärkeästä lintualueesta, Ahonkylän pelloista. Maininta alueesta tulee lisätä kohdekorttiin. Ahonkylät pellot ovat tärkeä kevätmuuton aikainen kerääntymisalue muun muassa monille vesilinnuille ja äärimmäisen uhanalaiselle suokukolle. Häirintävaikutusten välttämiseksi tuulivoimalle kaavoitettua aluetta tulisi supistaa koillisosasta.

Aurinkovoima

Suuret aurinkovoimalat ovat mielestämme kiistatta maakuntakaavoilla ohjattavaa maankäyttöä. Ne ovat jopa useiden neliökilometrien suuruisia hankkeita, joiden sijoittumiseen vaikuttavat nykyisten ja tulevien voimajohtoverkkojen ja niiden liityntäpisteiden sijainti, ja joiden toteutukseen liittyy muun muassa oman voimajohtoyhteyden rakentaminen. Esitämme, että teollisen mittaluokan aurinkovoimaloiden sijaintipaikat osoitetaan maakuntakaavassa tuulivoima-alueiden tapaan.

Aurinkovoimaloiden vaikutusten arvioimiseksi kaavaselostuksessa mainitut valmisteilla olevat kohdekortit aurinkovoimaloista olisi tullut esitellä samaan aikaan kaavaluonnoksen kanssa.

Kiitämme Pohjois-Karjalan maakuntaliittoa aurinkovoimaa koskevan suunnittelumääräyksen ilmastovaikutuksia käsittelevästä osasta. Aurinkoenergia on uusiutuvaa, joten sen tavoitteena pitäisi olla ilmaston kokonaispäästöjen vähentäminen. Siihen, mikä on hankkeiden hiilitasevaikutus, vaikuttaa keskeisesti, minkälaisille paikoille voimaloita sijoitetaan.

Pyydämme Pohjois-Karjalan maakuntaliittoa ottamaan edellä esittämämme huomioon kaavan jatkokehitystyössä.

16.9.2024

Aki Arkiomaa, toiminnanjohtaja
BirdLife Suomi ry

Anniina Kontiokorpi, puheenjohtaja
Pohjois-Karjalan lintutieteellinen yhdistys ry